نووسینگەی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ ڕێکخستنی کاروباری مرۆڤایەتی

سندووقی فراوانی بەدەنگەوەهاتنی مرۆڤایەتی (ERF)

Micro Grant ڕێکخراوی ناحکومی

عیـــراق

ثةخشنامة ذمارة 10
تةمموز 2008

سندووقی فراوانی بەدەنگەوەهاتنی مرۆڤایەتی (ERF): سندووقی فراوانی بەدەنگەوەهاتنی مرۆڤایەتی عیراق بە ئامانجی یارمەتیدانی پڕکردنەوەی بۆشایی مرۆڤایەتی هەرە گرنگەکان لە نێوان کەرتە جیاجیاکان لە ڕێگای پارە بەخشینی سانای ئامادەی بەردەست بۆ بەدەنگەوەهاتنی کتوپڕ. ئەوپەڕی بەخشین 400,000 دۆلارە.

بەخشینی بچووکی ڕێکخراوی ناحکومی: بەخشینی بچووکی ڕێکخراوی ناحکومی بڕی پارەی کەمە بە مەبەستی بەجێگەیاندنی پڕۆژەی کتوپڕ بەدەنگەوەهاتن و بە شێوەیەکی سەرەکی لە لایەن ڕێکخراوە ناحکومیە عیراقیەکان. ئەوپەڕی بەخشین 50,000 دۆلارە.

1. زانیاری تازەی مەیدانی

أ- سندووقی فراوانی بەدەنگەوەهاتنی مرۆڤایەتی (ERF)

پڕۆژە و باری دارایی:

تا بەرواری 31ی تەمموزی 2008، سەرجەمی 54 پێشنیاری پڕۆژە پێشکەش کراوە بۆ سندووقی فراوانی بەدەنگەوەهاتنی مرۆڤایەتی ERF لە وەتی مانگی ئابی 2007. لەوانە، 15 پێشنیار لە لایەن ڕێکخراوی ناحکومی نێودەوڵەتی پێشکەش کراوە و 39 لە لایەن ڕێکخراوی ناحکومی عیراقی.

لێژنەی پێداچوونەوەی تەکنیکی (TRC) سەرباری ERF 41 داواکاری پارە بەخشینی پەسەند کرد لە سەرجەمی 54 پێشنیاری پڕۆژە کە پێشکەش کراوە. حەقدە لەو پڕۆژانەی پارەیان پێدراوە تەواو کراون، و 18 لە ژێر جێبەجێکردندایە، و پارە بۆ شەش پڕۆژە خەرج کرا یا خەرج دەکرێت. سەرجەمی گوژمەی بوجەی 41 پڕۆژە کە 6,704,282 دۆلارە.

هەروەها نۆ پڕۆژەی تر بە گوژمەی گشتی نزیکەی 1,414,300 دۆلار ئێستا لە ژێر پێداچوونەوەدایە. لە دواییدا، چوار پڕۆژە ڕەتکراوە لە لایەن لێژنەی پێداچوونەوەی تەکنیکی (TRC).

هاوبەشەکانی ئێستای ERF بۆ پڕۆژە بەردەوامەکان بریتین لە: ڕێکخراوی خێرخوازی مەسیحی ئۆرسۆزۆکسی نێودەوڵەتی (IOCC)، و کۆمەڵەی ئاوەدانکردنەوە و گەشەپێدانی کوردستان (KURDS)، ڕێکخراوی ڕەفحا بۆ بەهاناهاتن و گەشەپێدان، و ڕێکخراوی تۆدیا و هێلان.

باری 43 پێشنیاری پڕۆژەی پێشکەش کراو:

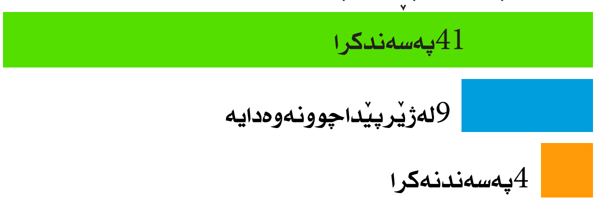

بەخشینەکان بە ERF:

سەرجەمی 6,781,609 دۆلاری ERF سندووقی فراوانی بەدەنگەوەهاتنی مرۆڤایەتی وەرگرتووە کە بەخشین لە وەتی ئابی 2008 (لە سەدا سیی ئەم پارە تەرخان کراوە بۆ بەڕێوەبردنی سندووق). هەروەها پێدانی 15 ملیۆن دۆلار پەسەند کرا لە 7ی تەمموز لە لایەن دەزگای سندووقی بۆ سندووقی (ITF) لە سندووقی متمانەی عیراقی (IRFFI) ئاوەدانکردنەوەی نێودەوڵەتی کە ERF کە شیاوە بۆ پڕکردنەوەی پارەکانی ERF فراوانی بەدەنگەوەهاتنی مرۆڤایەتی بە خێرایی خەرج دەکرێت.

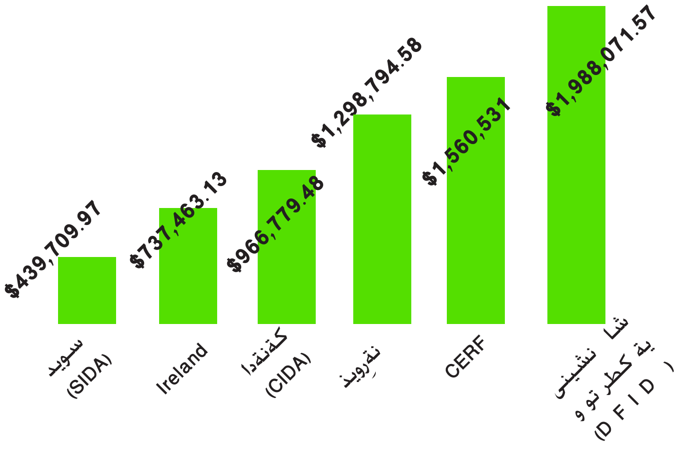

ناوەڕۆك:

زانیاری تازەی مەیدانی

أ- سندووقی فراوانی بەدەنگەوەهاتنی مرۆڤایەتی (ERF)

ب- بەخشینی بچووکی ڕێکخراوی ناحکومی (MICRO GRANT) سەرنجێکی گشتی مرۆڤایەتی

2. زانیاری تازە دەربارەی پڕۆسەی بانگەوازی یەکگرتوو

3. چیرۆکی سوودمەندێك

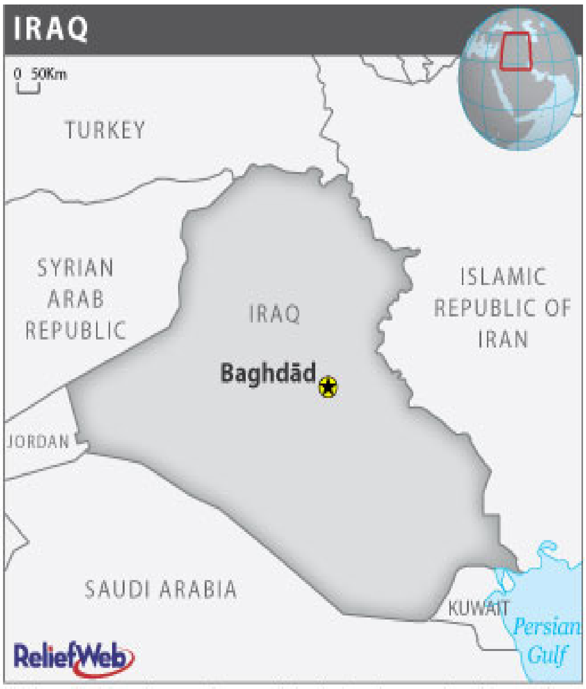

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.

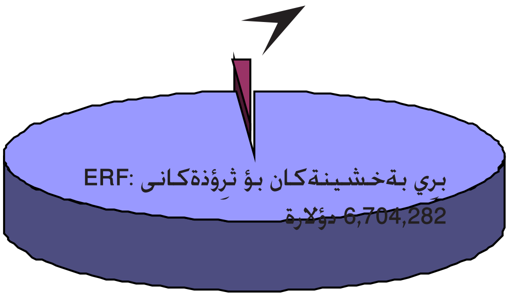

خشتةى 1: ثرِؤذة بةردةوامةكان كة لة لايةن ERF طوذمةى بؤ دابين دةكريَت

ذمارة	ثاريَزطا	ثةناطة/ كةل و ثةلى ناخؤراكى	سوودمةندةكان (نزيكةيى)
1	طشت عيَراق	تةندروستي/ نؤرينطة	بؤ دانانى ريَنمايي و بريار لةلايةن ئاذانسة مرؤظايةتيةكان كة زياتر كاريكاتة سةر يارمةتى مرؤظايةتى و طةشةثيَدان
2	واسيت، بةغدا، بابل، كةربةلا، ئةنبار	خؤراك دةستةبةرى/ كةل و ثةلى خؤراكى	648
3	بةغدا	ثةناطة/ كةل و ثةلى ناخؤراكى	2,500
4	ناوضةكانى شةرِوثيَكدادان	تةندروستي/ نؤرينطة	نزيكةى 25,100 كةس هيَنراون بؤ ذوورةكانى فرياكةوتن لة نةخؤشخانةكان
5	بةغدا	خؤراك دةستةبةرى/ كةل و ثةلى خؤراكى	600
6	بةغدا	ثةناطة/ كةل و ثةلى ناخؤراكى	800
7	بابل	خؤراك دةستةبةرى/ كةل و ثةلى خؤراكى	800
8	هةوليَر	ثةناطة/ كةل و ثةلى ناخؤراكى	2,000
9	ديالة، بةسرة، زى قار	خؤراك دةستةبةرى/ كةل و ثةلى خؤراكى	4,500
10	زى قار	خؤراك دةستةبةرى/ كةل و ثةلى خؤراكى	1,000
11	واسيت	ثةناطة/ كةل و ثةلى ناخؤراكى	5,000
12	بةغدا، ئةنبار	ئاو و ئاوةرِؤكان/ دانانى تانكى عةمباركردنى ئاو	2,100
13	بةغدا	خؤراك دةستةبةرى/ كةل و ثةلى خؤراكى	314
14	بةسرة	خؤراك دةستةبةرى/ كةل و ثةلى خؤراكى	600
15	بةغدا	ثةناطة/ كةل و ثةلى ناخؤراكى	2,650
16	نةينةوا	كةرت/ ضالاكيةكان	5,927
17	بةغدا، نةجةف	هةلَسةنطاندنى ثيَداويستيةكان	1,000
18	ديالة	تةندروستى/ بةهاناهتنى ثةككةوتووان خؤراك دةستةبةرى/ كةل و ثةلى خؤراكى	150

سەرجەمی سوودمەندانی ڕاستەوخۆ لە پارەبەخشینی ERF تائێستا 75,322 خێزانە.

پڕۆژەبەردەوامەکانی لەلایەن ERF گوژمەی پێدەدرێت:

ئێستا سەرجەمی 18 پڕۆژەی سندووقی فراوانی بەدەنگەوەهاتنی مرۆڤایەتی ERF بەردەوامە لە یانزە پارێزگای ناوچەکانی باکوور و ناوەڕاست و باشووری عیراق. ئەم پڕۆژانە خۆراک بۆ 11,700 خێزان و کەلوپەلی ناخۆراکی بۆ 9,600 خێزان دابیندەکات، هەروەها بۆ 9500 خێزانی تر خۆراک و کەلوپەلی ناخۆراکی پێکەوە دابیندەکات. زیاتر لەمە، تەندروستی بەردەوام کەرتێکی پێشینەییە بۆ بایەخی ERF، بۆیە پارەدانی سندووقەکە چوار پڕۆژەی تەندروستی دەگرێتەخۆ بە مەبەستی دابینکردنی یارمەتی پزیشکی بۆ 10,948 خێزان. هەروەها ERF پارەدەبەخشێت بۆ پڕۆژەیەکی دابینکردنی ئامێری پزیشکی و کەلوپەلی بەکارهێنان لەگەڵ ئامێرەکان بۆ قوربانیە عیراقیەکانی توندوتیژی و شەری چەکداری لە ژوورەکانی بەشی فریاکەوتنی نەخۆشخانەکان. یەک پڕۆژەی ERF ئاوی پاک بۆ 5,927 خێزان لە نەینەوا دابیندەکات.

پڕۆژەکانی ئەنجامدراو بەهۆی گوژمەدانی ERF:

کۆمەڵەی KURDS یەک پڕۆژەی ERF ی جێ بەجێ کرد لە ماوەی ئامادەکردنی ئەم راپۆرتە. پڕۆژەکەی ئاو مەبەستی 80 خێزانی ڕاگوێزراو و ۆمەڵگا میواندارەکان بوو لە گوندی زاقی ڕەشیسەر بە پارێزگای دهۆک کە ئاوی خواردنەوەی تەواوی بۆ دابین بکات (125 لتر ڕۆژانە بۆ هەر کەسێك)

لةهةروةها ثرؤذةكة بريتى بوو لة بةرزكردنةوةى ئاستى هؤشيارى بةكارهيَنانى ئاو، و رةخساندنى هةلَ كاركردن و بنياتنانى تواناى كؤمةلَطاكة.

ئاماخ لة ثرِؤذةكة دلَنيا بوون لة دابين كردنى ئاوى خواردنةوةى تةواو لة ريَطاى دابين كردن و دامةزراندنى ترومثايةكى ئاوى لة ذيَر ئاو كاريكات، و دانانى تانكيةكى ستيلى دابةشكردن قةبارةكةى 40 م3، و راكيَشانى هيَلَي بؤرِى ثيَدان و طةياندنى بة خانووةكانى سوودمةندان بةهؤى موةليدة كة ثرِؤذةكة دابينى دةكات و دايدةنيَت.

سوودمەندێك:

هاتوویەکی راگوێزراوی نوێ کە لە موسڵ رایکردووە لە 2005 لە بەر مە تر سیلە سە ر سە لا مە تی کە سی . و ە عد عە بد و لقا د ر حە سە ن راگوێزراوێکی تەمەن 32 ساڵانە، خێزاندارەو یەکمندالی هەیە و لە گوندی زاقی رەشنیشتە جێ بووە. وەعدو خێزانەکەی ناخۆشیکێشەی ئاوی خواردنەوە یانچێشتبە بەکارهێنانی بە ستنە وەی سۆندەی پلاستیکی. لە ماوەی جێ بە جێ کردنی پرۆژەکە، وەعدیشوەککرێکارێك ئیشیکرد بۆ ماوەی سیرۆژو هەندێکداهاتی بۆ خێزانەکەی دابینکرد.

تانکی عةمبارکردنی ئاو/ طوندی زاظی رةش/ KURDS

رێکخراوی مرؤظایەتی هارا ثرؤذةیةکی جآبةجآ کرد لة باقوبة/ دیالة کة خؤراك و جل و بةرطی بؤ 388 بێوةذن و مندالَةکانیان دابین کرد. سوودمةندةکان بة زؤرةرمةندترین راطوێزراوی عیراق دادةنرێن کة لة بینایةی ضؤلأ نیشتةجآ بووینة یا لة طةلأ خێزانی میواندار کة لة بارودؤخێکی ئێجطار سةختن بةبآ هیض ثشتیوانێك یا یارمةتیةك

ثرؤذةکة دةست خؤشي لێکرا لةلایةن سوودمةندان لة سووکردنی بارةکةیان، و هةندێ لة بێوةذن و مندالَةکان ضةند دةستةواذةیةکی سوثاسطوزاریان نووسي بؤ UNOCHA و داوایان کرد کة ثرؤذةی هةمةضةشن ئةنجام بدرێت لة ئایندة. رێکخراوی مرؤظایةتی هارا بة نیازة ثةیوةندی بة نووسینطةی ضاودێری کؤمةلآیةتی بکات لة دیالة بؤ تؤمارکردنی ئةم بێوةذنانة تا حکومةت یارمةتیان بدات.

رێکخراوی بةهاناهاتنی عیراقي (IRO) ثرؤذةیةکی جآبةجآکرد لة نةجةف بؤ راکێشانی تؤریکی ئاو بة درێذایي 1500 م لة طةرةکی عةسکةری، کة دةکةوێتة دووری 5 کم لة ناوةندی شاری نةجةف لةلای باکوور، وة یةکێکة لة ناوضةکانی دةنالێنن بةدةست کةمی سةختی ئاوی ساز. زیاتر لة 3000 خێزان لةم ناوضة دةذین و میوانداری خێزانی راطوێزراوآ نوآ دةکةن. زیادبوونی ذمارةی دانیشتوانی ئةم ناوضة بؤتة هؤی ثةیدابوونی بةربةستی سةخت بؤ خزمةتطوزاریة کؤمةلآیةتیة سةرةکیةکان و کةمی ئاو کێشةی تةندروستي و نةخؤشي درمی ثةیدا کردووة. دابینکردنی ئاوی ثاك لة ناوضةکة ئةطةری بةرثابوونی تری نةخؤشي و نةخؤشی درم کةم دةکاتةوة.

شینان یةکێکة لة سوودمةندةکان/ IRO

کۆمەڵەی ئاوەدانکردنەوەی گوندی کوردستان (KVRA) هەڵستا بە جێ بە جێ کردنی پرۆژەیەک لە شارۆچکەی پیرەمەگروون، کە دەکەوێتە 40 کم لە باکووری قەزای سلێمانی. ئەم شارۆچکەیە میوانداری 298 خێزانی راگوێزراوە کاتێک لە بینایەی کۆن و پەرووپوت لە بارودۆخێکی زۆر ناخۆشدەژین. هیچیارمەتیەکپێشکەشنەکراوەبەمناوچەیە لەلایەن هیچئاژانسێکلەناوئەوەهەمووکەموکورتیەلەخۆراکهەیەکەلەئەنجامی دواکەوتنلەگواستنەوەی پسوولەی خۆراکی خەڵکی راگوێزراوداهاتۆتە ئاراوە. رێژەی بێئیشینزیکەی 100%. پرۆژەکە خۆراکی بەخشیکە بەشییەکمانگبکات، لەگەڵ کەلوپەلی ناخۆراکی بۆ ئەمخێزانانەوەك دۆشەکوجلوبەرگی منداڵانوکەلوپەلی مەتبەخوسندووقی تەندروستی.

لۆریەکانخۆراکوکەلوپەلی ناخۆراکیانبارکردووە بۆشارۆچکەی پیرەمەگروون/KVRA

چەندراستیەکدەربارەی سندووقی فراوانی بەدەنگەوەهاتن ERF: (هەمان خانەلەدواینپەخشنامە)

- ERF هەڵدەستێتبەبەخشینی پارەبەشێوەیەکی خێرابەرێکخراوە نیشتمانی و نیودەوڵەتیەکانبۆ پێ هەڵسانبەکاری مرۆڤایەتی دەستبەجێ لەعیراقبۆکەمکردنەوەی کیشەوئازاری هاوڵاتیان. ئەمەو مەبەستی ERF بەدەنگەوەهاتنی کێشەی کۆمەڵایەتی درێژخایەنیا ئاوەدانکردنەوەیاهەرپێداویستەیەکی گەشەسەندنی درێژخایەنی تر نیە.
- ERF هەوڵدەداتپارەبۆسندووقەکەدابینبکاتلەرێگەی بەخشینی تازە لەسەربنچینەیەکی خولاو. سندووقەکەبەلای زۆر 400,000 دۆلار وبەلای کەم 25,000 دۆلاردەبەخشێتبۆهەرپرۆژەیەك، وئەوپەری ماوەی جێ بەجێ کردنی هەرپرۆژیەکنۆمانگە.
- پارەبەخشینەکانبە ERF بەشێوەیەکی کۆکراوەودیاری نەکراو رەفتاری لەگەڵ دەکرێت، واتەناسنامەی بەخشەرووندەبێت.
- لێژنەی پێداچوونەوەی تەکنیکی (TCR) بەشێکی تەواوکەری ERF ە کەپێکهاتووەلەرێکخراوی کۆچکردنی نێودەوڵەتی IOM سەربە UN هەروەهانوێنەرانی رێکخراوەناحکومیەکانوبەخشەرەکان.

(بۆووردەکاری زیاتر، تکایەبروانەپەیرەونامەی ERF، کەدەتواننلەنووسینگەی رێکخستنی کاروباری مرۆڤایەتی OCHA نووسینگەی عیراقلەعەممان وەریبگرن).

ب. بەخشینی بضووكی ریَكخراوی ناحكومی

ئیَستا بالآنسي سندووقی هاوبەشي بەخشینی بضووكی ریَكخراوی ناحكومی سفرە. كاتی ئیَستا OCHA ثیَشنیاری تر وەرناطریَت لە ذیَر ئەم بەخشینە تا كاتی وەرطرتنی ثابەندیَتی بەثارە بەخشینی زۆر ثەیوەست و بەثەلە.

نویَنەرایەتی كردن لە لیَذنەی ثیَداضوونەوەی تەكنیكي

بەثآی ثەیرەونامەی سندووقی فراوانی بەدەنطەوەهاتنی مرۆظایەتی بۆ عیراق (ERF)، ئەندامانی لیَذنەی ثیَداضوونەوەی تەكنیكی (TRC) هەلَدەبذیَردریَن بۆ ماوەی شەش مانطی خولاو. لیَذنەی ثیَداضوونەوەی تەكنیكی (TRC) ئیَستا ثیَكهاتووە لە WHO، و HELP، IOM، و DRC، و نویَنەری بەخشەر لە كەنەدا و نەرویذ. ماوەی TRC ئیَستا، كە لە 31ی تەمموز كۆتایي ثیَهات، دریَذكرایەوە تا 15ی ئابي 2008.

كارثیَكراو تا 15ی ئابي 2008، TRC هەلَدەستیَت بە طرتنەخۆی 2 نویَنەر و یەك جیَطر لە ئاذانسەكانی UN/IOM و 2 نویَنەر و یەك جیَطر یەك لە دوای یەك لە ریَكخراوی ناحكومی، و 2 نویَنەر لە كۆمەلَەی بەخشەرەكان. ئەندامیَتی TRC ی داهاتوو هەر بابەتی راویَذكاري بەردەوامە بۆیە دیاری نەكراوە. نووسینطەی نەتەوە یەكطرتووەكان بۆ ریَكخستنی كاروباری مرۆظایەتی OCHA سەرۆكایەتی كۆبوونەوەكانی TRC دەكات لە جیاتی ریَكخەری مرۆظایەتی و ثالَثشتی سكرتاریەتی ثیَشكەش دەكات بە لیَذنەكە.

5 مليۆن دۆلاری سندووقی ناوەندی بەدەنطەوەهاتنی كتوثر (CERF) بۆ دابین كردنی ثیَداویستیە مرۆظایەتیەكان لە عیراق

سندووقی ناوەندی بەدەنطەوەهاتنی كتوثر (CERF) 5 مليۆن دۆلاری تەرخان كردووە بۆ بەدەنطەوەهاتنی كتوثري ذیان رزطاركەر لە عیراق بۆ بەدیهیَنانی سەرقاتكر دنی باشتر بۆ ثیَداویستیە مرۆظایەتیە سەرەكیەكان هەروەكو لە ثرۆسەی بانطەوازی یەكطرتوو بۆ عیراق 2008 هاتووە. عیراق لە نیَوان حەفت وولآتی هەلَبذاردراون بۆ خولي دووەمی ثەنجەرەی ذیَر ئاستی ثارەی دانی تەواوی CERF، كە ثارە تەرخان دەكات بۆ ثركردنەوەی بۆشایي دارایي سەخت لە بارە ناكاویە مرۆظایەتیەكان سالآ دووجار بەثآی راسثاردەی ئاذانسەكان و ریَبازی ثارەدان بۆ بارە ناكاویەكان و راویَذكردنی فراوان لە طەلأ ثارەهەلَطرەكان. تیمی وولآتی UN دوو داواكاری ثەسەند كرد بۆ ثارەدان بەمەبەستی بەدەنطەوەهاتنی ثیَداویستی هەرە طرنط لە عیراق.

دەستثیَكردنی كۆری مرۆظایەتی عیراق

نووسینگەی ریکخستنی کاروباری مرۆڤایەتی OCHA کۆڕیکی مرۆڤایەتی بۆعیراقدەستپێکرد لە 30 حوزەیران. کۆری مرۆڤایەتی عیراق (IFH) دەبەسترێتەوە ککۆڕیکی ریکخستنی کرداری بۆگشت نوێنەرانی مرۆڤایەتی لەعیراق. کۆبوونەوەی سەرەتاییلەناوزۆبابەتی ترتاوتوێی هۆی بنچینەییدامەزراندنی کۆری مرۆڤایەتی عیراقهەروەها پەیکەرەکەی ومەرجێتی سەرۆکایەتی کۆرکردن، ولێکدانی لەگەڵ پەیکەری ریکخستنی تر. هەروەهاهیوایەکانی کۆمەڵگای مرۆڤایەتی لەم کۆرەچاوەروانەکرێتتاوتوێکرا. کۆری مرۆڤایەتی عیراقمانگێ جارێك کۆدەبێتەوەولەلایەنلێژنەی ریکخستنی ریکخراوەناحکومیەکانلەعیراق (NCCI) میوانداری دەکرێت. بەشداربووانلەکۆبوونەوەی دەستپێکی کورتەیەکیانبۆباسکراسەبارەتبەئەنجامەسەرەکیەکانی هەڵسەنگاندنی تازەئەنجامدراوی ERF وراسپاردەسەرەکیەکانی کەدەبێتلەرێگای پلانێکی کارجێبەجێبکرێتلەسەرئەوانەی گەشەسەندنیانبەردەوامە.

سەرنجیَكی طشتی مرۆظایەتی

ئۆثەراسیۆنە ئەمنیەكان لە دیالە

ئۆثەراسیَۆنیَكی ئەمنی هاوبەش لە نیَوان هیَزی فرەنەتەوەكان لە عیراق و هیَزە ئەمنیەكانی عیراق دەستی ثیَكرد لە ثاریَزطای دیالە لە 29 تەمموز. دوای دەستثیَكردنی ئۆثەراسیۆنەكە، میكانیزمی ریَكخستنی بەدەنطەوەهاتنی كتوثر كاریطەر كرا لەطەلَ تیمەكانی ئەنجامی كەرت بۆ ضاودیَری كردنی رەوشي مرۆظایەتی لە ثاریَزطاكە و بەرزكردنەوەی ئاستی ئامادەیي بە دەنطەوەهاتنی كتوثریان. ناوەندی ئۆثەراسیۆنی نیشتمانی (NOC) بەهۆی ناوەندی ئۆثەراسیۆنی باقوبە دوو ریَطای طەیشتنی یارمەتی مرۆظایەتی دەستەبەر كرد لە بەغداوە: (1) بەغدا-خان بەنی سەعد-باقوبە (ریَطای كۆن) ، (2) بەغدا-حوسەینیەی ئەلغالبیة (خالَی ثشكنیني ئەلغالبیة)-بەسەر ثردەكە-ناوضەی ئەلخالَس-باقوبە (ریَطای نوآ). طشت یارمەتیەكان لە باقوبەوە بۆ شویَنەكانی تر لەناو ثاریَزطادا دەستەبەر دەكریَت بەلآم طەیشتن لەسەر بنضینەی حالَەت بە حالَەت دەبیَت. هاوبەشە مرۆظایەتیەكان بەردەوامن لە ثشتطیری كردنی طەیاندنی یارمەتی مرۆظایەتی، و طەیاندنی خزمەتطوزاریة كۆمەلآیەتیەكان (بۆ نموونە، خۆراكی سیستەمی دابەشكردنی طشتی)، ریَزطرتنی بنەماكانی جیاوازی كردن و هاوریَذەیي. ئۆثەراسیۆنەكان، كە بەردەوامن، دەرەنجامی مەترسي مرۆظایەتی بلآوی نیە.

پێداویستیەپێشینەییەکانی خەڵکی راگوێزراوی ناوخۆیی

کەمبوونەوەی توندوتیژی بۆتەهۆی کەمبوونەوەی تەواولەراگوێزرانلە عیراقلەماوەی نیوساڵی یەکەمی 2008، وهەرچەندەگەرانەوەلەزیادبوون دایە، بەلآمرێژەی تەواوی راگوێزرانسفرە، وژمارەی خەڵکی راگوێزراوی ناوخۆییبە 2,8 ملیۆنکەسدادەنرێت. زۆرلەخەڵکی راگوێزراوی ناوخۆیی عیراقدووچاری هەرەشەی راستەقینەی راگوێزرانی لاوەکی دەبنبەهۆی دەرکردنیانلەبینایەگشتیەکانوخراپبوونی باری گوزەرانیان. خەڵکی راگوێزراوی ناوخۆییلەعیراقبەردەوامدووچاری گەیشتنی کەمبە خزمەتگوزاریەسەرەکیەکاندەبنوەکپەناگە، وخۆراك، وچاودێری تەندروستی، وئاو، ومەترسیەکانی بەردەوامی پاراستن.

راگوێزرانلەسەرتاپای پارێزگاکانی وولاتئاڵۆزتربووەبەهۆی توانانەبوون لەسەرگواستنەوەی ناسنامەوبەڵگەنامەکانی مافپێدانی خزمەتگوزاریە کۆمەڵایەتیەکان، وبەشێوەیەکی سەرەکی پسوولەی بەشەخۆراکی سیستەمی دابەشکردنی گشتی. سەداحەفتای خەڵکی راگوێزراوبەپێی راپۆرتی هەڵسەنگاندنی IOM جارجاربەشەخۆراکی سیستەمی دابەشکردنی گشتیانپێدەدرێتیاهەرپێیاننادرێت، 14% ناگەنبۆچاودێری تەندروستی، و 30% دەرمانیاندەستناکەوێت. باری ئابووری خەڵکی راگوێزراەخراپتر بووەوونرخی زۆربەرزی خۆراکوکرێ بەرامبەربەهەلی کارکردنی سنووردار باری ناخۆشیخەڵکی راگوێزراوی خراپترکردووە. پلەی گەرمی بەرزی هاوین تا 45 پلەلەومانگانەداباری ژیانی بەشێوەیەکی تایبەتی سەختترکردووەبۆ زۆربەی خەڵکی راگوێزراوکەتوانای کرینی سووتەمەنیاننیە.

پێداچوونەوەی‌نیوساڵەی IOM لەسەرراگوێزرانلەعیراقئاماژەدەکاتکە 61%ی‌خەڵکی‌راگوێزراوکەهەڵسەنگاندنیانلەسەرئەنجامدراوەهیوادارن بگەرێنەوەماڵەکانی‌خۆیان،ونزیکەی 82%حەزدەکەنبگەرێنەوەئەگەر هاتووراگوێزرانلەناوهەمانپارێزگابێتبەراووردکردنلەگەڵ 50%بۆ راگوێزرانلەپارێزگایەکی‌جیاواز.زیاترلەچارەکی 1,077,570 راگوێزراوی هەڵسەنگاندنیانلەسەرئەنجامدراوەدەڵێنمولکەکانیانداگیرکراوە،و 15% دەڵێنتێکدراوە،و 43%گەراوەکانی‌هەڵسەنگاندنیانلەسەرئەنجامدراوەبینیان کەمولکەکانیانبەکارەیابەشێکی‌یابەتەواوی‌تێکدراوەکاتی‌گەرانەوەیانبۆ ماڵەکانیان.زیاترلە 40%ئەوانەی‌هەڵسەنگاندنیانلەسەرئەنجامدرانازانن باری‌مولکەکانیانچۆنە.ئەمئەنجامانەپێویستیبەچوارچێوەیەکی‌مافی مولکایەتی‌بەکاردەردەخات،هەروەهاپێویستی‌بەیارمەتی‌ئاوەدانکردنەوەی بەردەوامبۆبەدیهێنانی‌پێداویستیەکانی‌خەڵکی‌راگوێزراوکەحەزدەکەن بگەرێنەوەماڵەکانیان.وەزارەتی‌راگوێزرانوکۆچکردنبری‌یەکملیۆندیناری عیراقی(نزیکەی 835دۆلار)دەبەخشێتبەخەڵکەراگوێزراوەکانی‌دەگەرێنەوە (هەروەهاپەناهەندەکانیش).

هەڵسەنگاندنی IOM ئاماژەدەکاتکە 62%خەڵکەراگوێزراوەکانی هەڵسەنگاندنی‌لەسەرئەنجامدرارادەگەیننکەهەندێ‌شێوەی‌یارمەتی مرۆڤایەتیانوەرگرتسەرەرای‌بەرەنگاریەبەردەوامەکانی‌ئەمنی‌وگەیشتنبە رێکخراوەمرۆڤایەتیەکان،کە 19%یارمەتیانبەخەڵکی‌راگوێزراوپێشکەش کرد.

تەنگوچەڵەمەی‌مرۆڤایەتی‌لەعیراق(خانەی‌راستیەکان)

راستیوئامارەسەرەکیەکاندەربارەی‌خەڵکی‌راگوێزراوی‌ناوخۆیی

- زیاترلەسەداپێنجی‌عیراقیانراگوێزراونلەناوعیراق،نزیکەی 2,8ملیۆنکەس.لەم 2,8ملیۆنراگوێزراوە، 1,2ملیۆنراگوێزران بەرلە 2006ونزیکەی 1,6راگوێزرانلە 2006تا 2008.
- ئەوپەری‌راگوێزرانلەنێوانحوزەیرانوئەیلولی 2006بوو، کەمترلەسەدایەکلە 2008راگوێزران.ئێستاراگوێزرانی نوێ‌کەمترروودەداتسەرەرای‌بەردەوامبوونی‌راگوێزرانی عیراقیانبەهۆی‌ئۆپەراسیۆنەسەربازییەکانلەشاری سەدروبەسرەوبەدرێژاییسنوورلەگەڵ‌ئێرانوتورکیا.
- ئۆپەراسیۆنەسەربازییەکانلەشاری‌سەدربووەهۆی راگوێزرانی‌نزیکەی 4000خێزانکەزۆربەیانگەرانەوە. لەماوەی‌پۆپەراسیۆنەسەربازییەکانلەبەسرەوموسڵو عیمارەتەنهاراگوێزرانێکی‌سنووردارهەبوو.هەروەهاهیچ راپۆرتێکنیەسەبارەتبەراگوێزرانلەماوەی‌ئۆپەراسیۆنی ئەمنی‌بەردەواملەدیالە،کەلە 29ی‌تەمموزدەستی‌پێکرد.
- باری‌ئەمنی‌وماددی‌مەیدانی‌لەعیراقباشبوونی بەخۆوەنەدیوەبەشێوەیەکی‌تەواوتاهانی گەرانەوەی‌پەناهەندەوخەڵکەراگوێزراوەکانبدات.
- گەراوەکانزۆربەیاندەگەرێنەوەگەرەکوقەزاوپارێزگاکانی لەژێرکۆنترۆڵی‌ئەندامانی‌تایفەکەیانن.تائێستا،تەنها ژمارەیەککەملەخێزانانگەراونەتەوەئەوناوچانەی‌لە ژێرکۆنترۆڵی‌تایفەکی‌ترن.هەروەهاژمارەیەکی‌زۆرکەم لەگرووپەکەمایەتیەکان(بۆنموونەمەسیحی‌وسابئە مەندائیەکانوئێزیدیەکان)راگەیندراوەکەلەنێوانگەراوەکان.

- دابینکردنی‌داهات/کاربەردەوامباسیلاّدەکرێتکەپێشینەیەکە بۆخەڵکی‌راگوێزراولەعیراق،سەرباری‌خۆراکوپەناگە.
- زۆرینەی‌خەڵکی‌راگوێزراوسیستەمی‌دابەشکردنی گشتی‌بەسەرچاوەی‌سەرەکی‌خۆراکیانداەدەنێنن، هەرچەندەزۆرینەی‌خەڵکی‌راگوێزراوناگانبەسیستەمی دابەشکردنی‌گشتی‌یاگەیشتنەکەسنووردارەبەهۆی دواکەوتنلەگواستنەوەی‌پسوولەی‌بەشەخۆراکیانلەبەر ئەوەی‌شیاونینبۆتۆمارکردنلەناوچەی‌راگوێزرانیان.
- هەروەهابۆپەناهەندانوراگوێزراوان،دەستکەوتنی‌خۆراك بەربەستکراوەبەهۆی‌نەبوونی‌داهاتی‌خێزانی‌ونەبوونی ئاسایشکەدەبێتەهۆی‌بەربەستکردنی‌گەیشتنبۆبازارەکانبۆ دابینکەرانوکریاران.هەروەهاداخستنی‌رێگاوگەرەکەکان، وخاڵەکانی‌پشکنین،وهاتووچۆقەدەغەکردن،وهێرشە سەربازییەکانبەربەستی‌گەیشتنبۆبازارەکاندەکات.
- بەرزبوونەوەی‌نرخیسووتەمەنی‌وکرێ‌ی‌خانووخۆراکو رێژەبەرزەکانی‌بێ‌ئیشیبۆتەهۆی‌خراپبوونی‌بارودۆخی خەڵکی‌راگوێزراو(وکۆمەڵگامیواندارەکان)لەسەرانسەری وولاتدا.بێ‌گومانەدەستکەوتنی‌کاربۆئافرەتوبێوەژنان تەنانەتسەختترە،بەتایبەتی‌لەناوچەهەرەپارێزەرەکان.
- بەدرێژاییچەندمانگی‌رابردوو،رێکخراوەمرۆڤایەتیەکان تێبینی‌هەرەشەی‌دەرکردنی‌خەڵکی‌راگوێزراوکردکەلەبینایە گشتیەکاندەژینیالەبینایەکانی‌دروستکراونبەشێوەیەکی نایاساییلەسەرزەوییەگشتیەکان.تائێستاتەنهاژمارەیەکی کەملەدەرکردنروویداوە،بەلاّمهەرەشەی‌راگوێزرانی‌لاوەکی خەڵکی‌راگوێزراوکەپەنایانبردۆتەئەمبینایانەهەربەردەوامە.

(سەرچاوەکان:گرووپی‌کاری‌خەڵکی‌راگوێزراوی‌ناوخۆیی،UNAMI، IOM،وەزارەتی‌راگوێزرانوکۆچکردن)

3.زانیاری‌تازەی‌دەربارەی‌پرۆسەی‌بانگەوازی‌یەکگرتوو

پلاندانانبۆبانگەوازی‌یەکگرتووی 2009دەستی‌پێکردبەئامانجی پەسەندکردنی،لەرێگای‌راوێژکردنلەگەڵ‌پارەهەڵگرەکان،چوارچێوەیەکی کاری‌ستراتیژی‌بۆیارمەتی‌دانی‌حکومەتی‌عیراقیلەدابینکردنی‌پێداویستیە دەستبەجێیەکانی‌عیراقیەزیانپێگەیشتووەکان.وادادەنرێتکەبانگەوازی یەکگرتووی 2009ناوخۆی‌عیراق(کۆڵەکە 1)وکۆڵەکەیەکی‌هەرێمی (کۆڵەکە 2)بگرێتەوەبۆبەدیهێنانی‌بەدەنگەوەهاتنێکی‌گشتگرتربۆ راگوێزراوانلەناوەوەی‌عیراقوبۆبەدەنگەوەهاتنی‌پێداویستیەکانی‌عیراقیە پەناهەندەکانلەناوچەکە.ئاژانسی UNHCR رابەرایەتی‌سکرتاریەتی کۆڵەکەی 2ی‌پرۆسەی‌بانگەوازی‌یەکگرتووی‌دەکاتلەپرۆسەی‌پلاندانانەکە.

بانگەوازی‌یەکگرتووی‌عیراق 2008ئێستاپاڵپشتی‌دەکرێتلەلایەنعیراق وووڵاتەیەکگرتووەکانوبەریتانیاوسویدوژاپۆنوئوسترالیاونەرویژ وکەنەداوئەڵمانیاوفینلەنداوکوێتوکۆمسیۆنی‌ئەورووپی(ECHO) وسویسراوئیتالیاوفەرەنساومیرنشینەعەرەبیەیەکگرتووەکانو ئیرلەنداودانیمارکونەمساوئەستۆنیا،لەگەڵ‌بەخشەرانی‌کەرتی تایبەتوبەخشەرانی‌جۆراوجۆری‌ترلەرێگای‌سندووقی‌ناوەندی بەدەنگەوەهاتنی‌کتوپڕ(CERF)وسندووقی‌متمانەی‌عیراق(ITF) وتەرخانکردنی‌پارەی‌دیاری‌نەکراولەلایەنئاژانسەکانی UN.

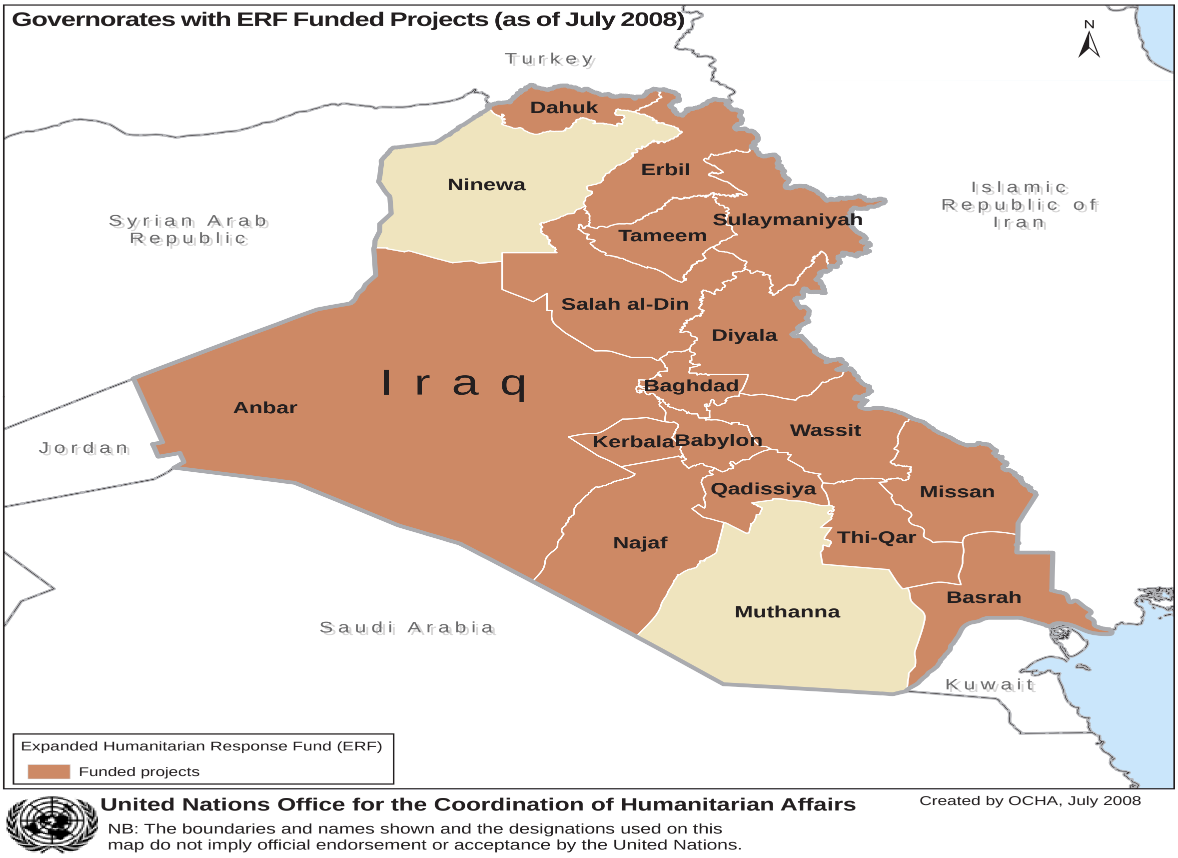

ڤارەبەخشینبەERF:

لەبانگەوازی یەکگرتووی عیراق 2008، OCHAبڕی 20ملیۆن دۆلاری داواکرد بۆپڕکردنەوەی سندووقی بەدەنگەوەهاتنی کتوپڕ ERF.لەوەتی بلاوکردنەوەی بانگەوازی کتوپڕیهاوبەش،بەخشینەکان درالەلایەننەرویژ(784,314)دۆلار،وکەنەدا(492,756)دۆلار،و بەریتانیا(1,98)ملیۆندۆلار،هەروەهالەبەخشەرانی جۆراوجۆری ترلەرێگای(1,6 CERF)ملیۆندۆلار.سندووقی ئاوەدانکردنەوەی نێودەوڵەتی عیراق(IRFFI)تەرخانکردنی 15ملیۆندۆلاری بۆERF پەسەندکرد،بەچاوەروانی ناردنی 15ملیۆندۆلارەکە لەسندووقی متمانەی عیراق(ITF).بەمجۆرەسەرجەمی پارەبەخشینبەERF لە2008گەیشتە 4,8ملیۆندۆلار(24%)ی بڕی 20ملیۆندۆلاری پێویستبۆسندووقی فراوانی بەدەنگەوەهاتنی مرۆڤایەتی ERF.

پارەدانبەپێی کەرت:	
کشتوکاڵ/دەستەبەری خۆراك:	1,5ملیۆندۆلار(18%)
خزمەتگوزاریەکانی رێکخستنو پاڵپشتی کردن:	5,5ملیۆندۆلار(80%)
فێرکردن:	4,4ملیۆندۆلار(22%)
خۆراك:	78,9ملیۆندۆلار(79%)
تەندروستیوخۆراکپێدان:	4,8ملیۆندۆلار(15%)
نیشتەجێ کردنوپەناگە:	13,9ملیۆندۆلار(37%)
پاراستن/مافی مرۆڤ/سالاری یاسا:	12,5ملیۆندۆلار(48%)
کەرتی تائێستادیاری نەکراو (لەوانەERF)	11ملیۆندۆلار(55%)
ئاووئاوەڕۆکان:	4,7ملیۆندۆلار(22%)

بۆ زانیاری زیاتر لەسەر ڤارەدان بۆ CAP ی عیراق 2008، تکایە سەردانی ئەم ماڵڤەرە بکە:

http://ocha.unog.ch/fts2/pageloader.aspx?page=emerg-emergencyDetails&appealID=808

www.ochairaq.org

زانیاری ڤەیوەندی کردن

سیمۆن تایلەر، بەرڤرسي کاروباری مرۆظایەتی
taylor16@un.org 799932877 (0) +962

لینا سونا، خالَی ناوەندی بەخشینی رێکخراوی ناحکومی
+962 (0) 79970 3118 sunna@un.org